

دکتر علیرضا رحیمی
هیات علمی دانشگاه جامع امام حسین (ع)
همکار مرکز مطالعات آمریکا

نشست نقب؛ از تهدید مشترک تا متحد بالقوه

رصد تحولات در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا، سیر پرشتاب و پیچیده آن را اثبات می‌کند. شاید از سال‌هایی که کشورهای عربی، دست در دست یکدیگر برای دفاع از سرزمین فلسطین ایستادگی کرده، هزینه دادند و جنگیدند، مدت‌زمان زیادی می‌گذرد، اما اقدامات برخی از کشورهای عربی، نشان داد که گذشت زمان، چگونه می‌تواند سیاست اصولی را که بر مبنای ایدئولوژیک مبتنی بود، دچار تغییر اساسی کند.

انتخاب منطقه نقب، به عنوان مکان نشست

هفتم و هشتم فروردین ماه سال جاری، منطقه نقب واقع در سرزمین‌های اشغالی، میزبان نشستی با حضور وزرای خارجه چهار کشور عربی مصر، اردن، امارات، بحرین و همچنین، آنتونی بلینکن وزیر امور خارجه آمریکا و یائیر لاپید، وزیر خارجه رژیم صهیونیستی بود که هدف آن، معماری نوین منطقه‌ای مبتنی بر تهدید ایران و نیروهای نیابتی‌اش، عنوان شده بود. البته انتخاب صحرای نقب برای

این نشست، قطعاً اتفاقی صورت نگرفته بود. نیروگاه دیمونا که نماد قدرت اتمی رژیم صهیونیستی تلقی می‌شود، در نزدیکی محل برگزاری نشست بوده و این امر، به منزله ارسال این پیام است که معماری نوین امنیتی در منطقه، بدون حضور رژیم به عنوان یک قدرت هسته‌ای، قابلیت شکل‌گیری و ثبات ندارد. نکته دیگر اینکه نشست در نزدیکی شهرک «سدیه بوکر»، محل دفن دیوید بن گوریون، بنیان‌گذار و اولین نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی بود؛ فردی که ردپای وی در همه جنايات علیه فلسطینی‌ها، از سال ۱۹۴۸ و پس از آن دیده می‌شود. شخصیتی که عامل اصلی آوارگی، کشتار و غارت فلسطینی‌ها بوده است. آن‌ها می‌خواستند تا این پیام ارسال شود که پس از ده‌ها سال از مرگ او، رؤیایش - که سازش اعراب با اسرائیل بود - محقق می‌شود.

ائتلاف امنیتی منطقه‌ای

فروردین ماه یادآور برگزاری نشست‌های دیگری نیز است؛ از جمله نشستی که هفت سال پیش، سران کشورهای عربی با رهبری عربستان و مصر در شرم‌الشیخ، برای ایجاد ناتوی عربی برگزار کردند که خروجی آن، تشکیل ائتلاف برای حمله به ملت مظلوم یمن^۱ بود. اتفاقاً در آنجا نیز مقابله با ایران و نفوذ منطقه‌ای اش، به عنوان بهانه‌ای برای شکل‌گیری ائتلاف بیان شد. از نشست شرم‌الشیخ تا نشست نقب، تنها هفت سال سپری

نیز برسد. مراکش نیز به نوبه خود، می‌خواست به بن‌بست اختلافات با الجزایر، در خصوص مناقشه صحرای غربی پایان دهد. عادی‌سازی روابط با اسرائیل، درها را به روی مراکش باز کرد و موجب شد، واشنگتن حاکمیت مراکش بر منطقه را به رسمیت بشناسد. حال، سه کشور بحرین، امارات و مراکش، مسیر توافق ابراهیم را با نشست نقب و با هدف دستیابی به سیستم امنیت منطقه‌ای با حضور اسرائیل دنبال می‌کنند.

نشست نقب و طرح صلح ابراهیم

پیش از این، چهار کشور امارات متحده عربی، بحرین، سودان و مراکش با رژیم صهیونیستی در قالب طرح ابراهیم، توافق کرده بودند. امارات متحده عربی و بحرین، به دنبال اتحاد با دولتی بودند که بتوانند از طریق آن، تجهیزات پیشرفته را به دست آورند. در سودان، دولت متزلزل بعد از بشیر، به دنبال حذف نام این کشور از فهرست کشورهای حامی تروریسم بود. راه میانبر، کوبیدن درخانه اسرائیل، به‌گونه‌ای بود که صدای آن به واشنگتن

1. <https://foreignpolicy.com/2015/04/09/the-arab-nato-saudi-arabia-iraq-yemen-iran>.

شده اما طی همین سال‌ها، چند تفاوت معنادار رخ داده است؛ اول، حضور مقام‌های رسمی کشورهای عربی در سرزمین‌های اشغالی، دوم، نشست وزیران خارجه چهار کشور عربی با وزیر خارجه رژیم صهیونیستی بر سر یک میز و مذاکره پیرامون مسائل منطقه‌ای و در نهایت، تغییر رژیم صهیونیستی از دشمن بالفعل به متحد بالقوه!

در این نشست، مهم‌ترین محور مذاکرات، نحوه شکل‌گیری یک ناتوی عربی با مشارکت اسرائیل، برای مقابله با ایران و محور مقاومت بود. هدف از طرح مهندسی امنیت منطقه، حرکت تدریجی به سمت تشکیل یک ناتوی عبری-عربی برای تقابل با محور مقاومت و ایران است. هم‌زمان با این نشست، کابینه نفتالی بنت در اقدامی برخلاف قطعنامه‌های شورای امنیت، احداث چهار شهرک یهودی‌نشین در صحرائی نقب

1. <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2022/04/02/israels-unprecedented-welcome-to-arab-leaders-in-the-negev>.

و در کنار شهرک «سدیه بوکر» را مورد تصویب قرارداد، اما صرف نظر از ماهیت نشست مشترک وزرای خارجه امارات، مصر، مغرب و بحرین با وزیران خارجه آمریکا و رژیم صهیونیستی، اساساً شکل‌گیری یک ناتوی عبری-عربی برای تقابل با ایران و محور مقاومت، به این دلیل که چهار کشور عربی مصر، امارات، مراکش، بحرین و رژیم صهیونیستی، دارای اولویت مشابه در تهدید نیستند، با شکست مواجه خواهد شد؛ به طوری که سامح شکر (وزیر خارجه مصر)، یک روز پس از پایان نشست، در یک کنفرانس مطبوعاتی با همتای قطری خود در قاهره، صراحتاً اعلام کرد که مشارکت مصر در نشست سران نقب، نشان‌دهنده مشارکت این کشور در یک اتحاد منطقه‌ای مهندسی شده برای مقابله با سایر کشورهای خاورمیانه نیست.

ارتباط عربستان با نشست نقب

سران رژیم صهیونیستی و آمریکا، نیک می‌دانند که توافق صلح

ابراهیم، نشست نقب و هرگونه نشست یا توافق دیگر با کشورهای عربی بدون حضور عربستان، به نتیجه مطلوب نخواهد رسید. در واقع، شاه‌کلید روابط اعراب با اسرائیل و تغییر بلوک بندی منطقه‌ای، در کاخ سلطنتی ملک سلمان در ریاض قرار دارد. احتمالاً یکی از مهم‌ترین اهداف سفر بایدن به عربستان و حضور در نشست شورای همکاری خلیج فارس - که قرار است ماه جاری میلادی انجام شود - همین نزدیکی عربستان به رژیم صهیونیستی و آماده کردن افکار عمومی جهان اسلام، نسبت به پذیرش ورود عربستان به توافق ابراهیم خواهد بود. البته محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی، سیگنال مثبت عادی سازی روابط را در مصاحبه‌ای با آتلانتیک فرستاد؛ جایی که اسرائیل را «متحد بالقوه» و نه «دشمن» توصیف کرد. اکنون تنها سؤال درباره عادی سازی روابط عربستان

2. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2022/04/mohammed-bin-salman-saudi-arabia-palace-interview/622822>.

روابط قوی اقتصادی، تجاری و فناوری با رژیم صهیونیستی و ترکیبی از هر دو هدف. ناظر بر این نوع نگاه، باید گفت که از اولویت خارج شدن مسئله فلسطین، به عنوان اصلی ترین مسئله جهان اسلام و همچنین، تلاش آمریکا، رژیم صهیونیستی و ارتجاع منطقه برای تهدید جلوه دادن ایران با ابزار سازمان ها و نهادهای منطقه ای و بین المللی و نیز اقناع افکار عمومی در این جهت، می تواند از پیامدهای این گونه نشست ها محسوب شود.

تل آویو - ۴۸ ساعت پس از عملیات الخضیره، صورت گرفت و به هلاکت و زخمی شدن ۱۴ صهیونیست منجر شد - دومین واکنش عملی مردم فلسطین، نسبت به نشست نقب بود. در نهایت باید گفت که شرکت کنندگان عرب در نشست نقب، از چند جهت اسرائیل را می بینند؛ به عنوان یک متحد بالقوه در ترتیبات امنیتی منطقه ای که در راستای مهار درگیری های موجود و مبارزه با نفوذ فزاینده ایران در پی کاهش نقش منطقه ای آمریکا است. همچنین، به عنوان شریک در اولویت دادن به توسعه

با اسرائیل، یک چیز است، آن هم اینکه عادی سازی چه زمانی اتفاق می افتد؟

واکنش ها و پیامدها

تشدید عملیات شهادت طلبانه رزمندگان فلسطینی در اراضی اشغالی - که پس از پایان نشست وزرای خارجه چهار کشور عربی، رژیم صهیونیستی و آمریکا در نقب صورت گرفت - گویای این حقیقت است که مردم فلسطین، این نشست را در درجه اول، توطئه مشترک عربی علیه ملت فلسطین تلقی می کنند. عملیات شهادت طلبانه رزمندگان فلسطینی در جنوب